

LESSEN

Inhoud

Introductie	2
Video's	3
Les 1 - MENSENHANDEL	10
1. Ijsbreker (5 min)	10
2. Mensenhandel: gevalstudies (15 min)	10
3. Wat is mensenhandel? (5 min)	11
4. Video clip (10 min) - OPTIONEEL	12
5. Mensenhandel vs. mensensmokkel (10min) - OPTIONEEL	13
6. Waarom worden mensen verkocht? (5 min)	14
7. Rollenspel (20 min)	15
Les 2 – Seks trafficking	16
1. Ijsbreker (10 min)	16
2. Wat is seks trafficking? (5 min)	17
3. Video over seks trafficking (5 min)	18
4. De behandeling van vrouwen en meisjes in de	

LESSEN

	maatschappij (15 min)	19
5.	Activiteit (15 min)	20

Les 3 (keuze A) – MENSENHANDEL IN DE PRODUCTEN DIE WE KOPEN **21**

1.	Ijsbreker (10 min)	21
2.	Globalisatie (10 min)	21
3.	Video over mensenhandel in de cacao (5 min)	22
4.	Feiten over chocolade (5 min)	22
5.	Fair trade (10 min)	23
6.	Activiteit (5 min)	25

Les 3 (optie B) – MENSENHANDEL OP DE ARBEIDSMARKT **26**

1.	Ijsbreker (5 min)	26
2.	Gevalstudie (10 min)	26
3.	Hoe herken je het gevaar om verhandeld te worden? (15 min)	27
4.	Cartoon (15 min)	27
6.	Onderzoek een jobaanbieding (5 min) -	

LESSEN

OPTIONEEL	30
Les 4 - ACT	31
Wat kan ik doen?	31
A. Vertel er over op school	31
B. Vertel het in de buurt	32
C. Carrière advies dag – bron landen, laatstejaars studenten	32

LESSEN

Introductie

Deze vier lessen zijn voor leerlingen van 15 tot 18 jaar. Bij het begin van de les vindt u de leerdoelen.

Bij les 3 is er de keuze tussen les 3A en les 3B. Het is aan de leerkracht om te beslissen of de leerlingen beter nadenken over producten die ze kopen (les 3A) of dat ze zelf kwetsbaar zijn om gedwongen werk te verrichten (les 3B).

In dit lessenpakket vindt u verschillende bijlagen met feiten, werkvormen, opdrachten, ... U kan deze in de klas ophangen. Sommige bijlagen zijn essentieel voor de les, andere optioneel en verdiepen een specifiek onderwerp.

De materialen voor leerkrachten zijn gevalstudies die de leerkracht kan uitdelen aan de leerlingen of extra informatiebronnen over een specifiek onderwerp voor de leerkracht.

Suggesties en feedback over de lessen zijn welkom op: education@stophetraffic.org

LESSEN

Video's

Dit is een lijst van alle video's en hun beschrijving die gebruikt kunnen worden in de lessen. De video's zijn geschikt voor 15-18 jarigen. Om de video te starten klikt u op de link in de powerpoint. U moet hiervoor wel online zijn.

Les 2 - SEKS TRAFFICKING

1) Video clip verhaal van een slachtoffer van seks trafficking

- Oekraïne - VS – seks trafficking (Katya verhandeld uit Rusland) (7:09):

<http://ca.youtube.com/watch?v=aqZSr6op8c4&feature=related>

In deze video vertelt een jonge vrouw hoe ze ontsnapte uit gedwongen arbeid in de seksindustrie. Katya (niet haar echte naam) vertelt hoe ze net als duizende andere uitwisselingsstudenten Oekraïne verliet voor een vakantiejob om haar Engels te verbeteren in de VS. Toen Katya en haar vriendin in Dulles Airport arriveerden werden ze opgewacht door twee Russisch sprekende mannen. Ze vertelden dat ze een job in Detroit kregen. De meisjes moesten in een striptease bar werken om hun schulden af te betalen. Hun paspoorten en papieren werden afgenomen. In het interview vertelt Katya over het fysieke, mentale en seksuele misbruik de mannen hen aandeden en hoe ze 12 uren shifts moesten werken onder constante intimidatie en bedreigingen om haar moeder iets aan te doen. Na een jaar slaagde de meisjes dankzij de hulp van een klant van de bar erin om te ontsnappen. Katya zegt, erg aangedaan, dat ze nooit meer zonder angst kan leven. De twee mensenhandelaars werden gearresteerd en kregen een gevangenisstraf. Naar schatting 17 000 vrouwen en meisjes worden elk jaar in de seksindustrie in de VS gedwongen.

- Nigeria – Italië - seks trafficking (2:52):

<http://www.youtube.com/watch?v=MzSvJM5BDhY>

Tientallen verdachte bendeleden zijn in Italië gearresteerd op verdenking van het smokkelen van mensen uit Nigeria om als drugkoerier of als prostituée te werken. Duizenden vrouwen uit Azië, Afrika en Oost Europa worden gelokt met het vooruitzicht op een goed betaalde job. Hun dromen van een beter leven eindigen vaak in een bordeel. .

Isoke Aikpitanyi uit Nigeria is een van die vrouwen. Ze vertelt ons hoe ze in de seksslavernij belandde. Ze kreeg het aanbod voor een job in Italië, maar na een week kreeg ze te horen dat buitenlanders zonder vergunning enkel op straat konden werken

LESSEN

en dat ze haar schulden ivm de reiskosten terug moest betalen. Ze schreef een boek om onder het juk van seksslavernij vandaan te komen.

- Nigeria – Denemarken (10:09):

<http://vodpod.com/watch/611511-trapped-sex-trafficking-nigeriadenmark-documentary>

De laatste jaren zagen vele Europese landen, o.a. Denemarken, een scherpe toename van het aantal Nigeriaanse vrouwen in de prostitutie. De meerderheid van deze vrouwen zijn slachtoffers van mensenhandel. Velen komen in Europa na een vreselijke reis door het Afrikaanse continent.

In deze video krijgen we het emotionele verhaal van een van deze vrouwen te horen. Hanna, vertelt over de pijnlijke ervaringen en gevoelens toen ze 2 jaar geleden naar Kopenhagen werd gebracht. Bij aankomst presenteerden de mensenhandelaars een rekening van € 60 000 schulden. Ze kwam onder de strikte controle van een 'madame' en haar reisdocumenten werden geconfisqueerd. Met tranen vertelt ze hoe ze eens probeerde te ontsnappen, maar ze werd geslagen en verkracht na deze poging. Te bang om terug naar Afrika gestuurd te worden en thuis door de mensenhandelaars gedood te worden, ging ze niet naar de politie. Experts leggen in de video uit hoe deze vrouwen vaak getraumatiseerd worden door het misbruik en de vreselijke arbeidsomstandigheden op straat.

- Rusland - seks trafficking (3:48):

<http://www.youtube.com/watch?v=VJyYEQbDIEo&NR=1>

Dit nieuwsbericht van Russia Today toont hoe duizenden Russische meisjes in het buitenland leven en gedwongen werken als seksslaven. Het verhaal van de 19 jarige Christina is een voorbeeld van hoe deze vrouwen door valse beloftes meegelokt worden. Ze realiseren zich niet wat hun te wachten staat. Christina vertelt hoe ze de politie hielp om de bende mensenhandelaars te ontmantelen.

De video laat ook zien hoe een journalist undercover ging. Ze beschrijft alles waar zij en de andere verhandelde meisjes meemaakten.

De VS zeggen dat Rusland een van 's werelds grootste bronlanden is. Ondanks de recente pogingen van Rusland om nieuwe wetten te implementeren en ondanks de samenwerking met IOM in het openhouden van een rehabilitatiecentrum voor slachtoffers van mensenhandel, moet er nog veel gebeuren om te

LESSEN

mensenhandel te voorkomen, concludeert de verslaggever.

- Argentinië – seks trafficking (2:41):

<http://ca.youtube.com/watch?v=4w6cvjh7lol&feature=related>

Deze korte clip toont dat mensenhandel reëel en soms gewelddadig is in Argentinië. We ontmoeten Sandra, die in de seksslavernij gedwongen werd met bedreiging voor haar leven. Ze beschrijft en laat zien hoe de mensenhandelaars haar fysiek misbruikten. Een moeder vertelt hoe haar dochter bij klaarlichte dag werd ontvoerd. Tot nu toe is haar dochter niet terug gevonden.

- India – seks trafficking (3:58):

<http://vodpod.com/watch/574480-the-day-my-god-died>

<http://www.youtube.com/watch?v=lcezMgP40zE>

Deze video is een trailer van de 'The Day My God Died' over jonge meisjes wiens leven werd verscheurd door de kinder sekshandel. De video toont beelden van bordelen in Mumbai, zelfs bij toeristen bekend als "The Cages". We leren een meisje kennen, Gina. Toen ze 7 was werd ze verkocht voor de seksslavernij. De video toont ook hoe organisaties deze ex-kindseksslaven probeert te redden en te verzorgen.

- Nepal - India – seks trafficking – (13:12):

<http://ca.youtube.com/watch?v=YgYDJorzMYs&feature=channel>

Deze video toont hoe meisjes samen zitten op de trapjes van de beruchte red light districten zones in Mumbai, India, een van 's werelds grootste seksmarkten. Boven in de vervallen houten bordelen kijken kinderen van 10 door het venster. Met gebruik van een verborgen camera ontmoetten we meisjes ontvoerd uit dorpen in Nepal en in de prostitutie van Mumbai gedwongen. Op kleine zolders ontdekken we veel slapende meisjes, verstopt omdat "Madame" hoorde dat er een buitenlandse camera in de buurt was. Zowel plaatselijke klanten als Arabieren willen deze meisjes omwille van hun mooie huid. Ze zijn zeer gegeerd. In een Kathmandese gevangenis kreeg een rickshaw chauffeur 15 jaar omdat hij zijn vrouw had verkocht. Tragisch genoeg kunnen geredde meisjes moeilijk naar huis. Ze zijn niet welkom bij hun families omdat ze prostituees zijn of omdat ze HIV positief zijn. Ze wachten in een zorgcentrum totdat iemand naar hen komt vragen. Srijana, ontvoert toen ze 13 was, beschrijft hoe 6 mannen haar verkrachtten. De Directeur van het centrum legt uit dat de houding tov de Nepalese meisjes moet veranderen: er is gebrek aan toewijding naar de meisjes vergeleken met jongens. De

LESSEN

Minister voor Vrouwen benadrukt de nood aan onderwijs en bewustmaking.

2) Seks trafficking - UNODC movie (1:00)

<http://ca.youtube.com/watch?v=mqo7OlzVsAk>

Deze UNODC film wil vrouwen die een job in het buitenland zoeken bewust maken van de gevaren van seks trafficking.

De tekst in de video kan een werkaanbieding zijn in de krant met de belofte van: mooie woning, uitstekend salaris, geen werkvergunning nodig, mogelijkheid om nieuwe, interessante mensen te ontmoeten, leuke collega's en je eigen comfortabele werkruimte. De beelden tonen echter de realiteit van gedwongen prostitutie achter deze misleidende beloftes: beeld van een wenende vrouw (ze mag haar appartement niet verlaten), een vrouw die haar geld moet afgeven, de nieuwe interessante mensen zijn de mannen waar ze mee moet slapen, de leuke collega's zijn de andere schaars geklede die in het bordeel werken, de eigen werkruimte is een paal om rond te dansen. De vraag op het einde: ben je geïnteresseerd? wetend dat 700 000 vrouwen elke jaar voor dit doel worden verhandeld.

Les 3(A) – MENSENHANDEL IN PRODUCTEN DIE WE KOPEN

1) OPTIONEEL – Mensenhandel in de producten die we kopen: het voorbeeld van Coltan (4:36)

<http://ca.youtube.com/watch?v=3Owj1ZGn4uM&eurl=http://www.protectthehuman.com/videos/congo-s-bloody-coltan>

“Congo’s Bloody Coltan” is een korte blik op de rol van Coltan in Congolese burgeroorlog. Experts leggen uit hoe de krijgsheren en de multinationals munt slaan uit de coltanhandel ten nadele van de mijnwerkers die de prijs betalen. In de video ziet u ook dat kinderen werken in de coltanmijnen en dat de werkomstandigheden te wensen overlaten.

2) Globalisatie - MTV video “All I Need” - Radiohead (3:48)

<http://ca.youtube.com/watch?v=cdrcalO5Bds>

Deze video van Radiohead werd geproduceerd in de context van de MTV EXIT (End eXploitation and Trafficking) campagne. Radiohead werkte samen met MTV om kinderslavernij, gedwongen slavernij en sekshandel te belichten.

De video toont het leven van 2 kinderen in 2 totaal verschillende omgevingen: een westerse jongen die naar school gaat en een Aziatische jongen die schoenen maakt. Op het einde van

LESSEN

de video doet de Westerse jongen zijn schoen uit die gemaakt werden door de Aziatische jongen. De boodschap van de video: Sommige dingen kosten meer dan je je realiseert.

3) Mensenhandel in de cacaohandel - Tony's Chocolonely (3:27)

<http://www.youtube.com/watch?v=3X3saJUs8f4>

Chocolade is iets wat je eet voor het genot totdat je ontdekt wat voor vreselijke dingen gebeuren op de cacaoplantages. Kinderen worden uitgebuit bij het plukken van de cacao bonen. Slavernij bestaat nog steeds.

Teun van de Keuken, Nederlandse journalist en documentairemaker ontmoette ex-kindslaven van Burkina Faso die zonder loon en onder gevaarlijke omstandigheden werkten op de cacao plantages in Ivoorkust. "Nu ik dit weet," zegt Teun van de Keuken, "ben ik een crimineel als ik chocolade eet."

Uit art. 416 van het Nederlands Strafwetboek: Als schuldig aan opzetheling wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste vier jaren of geldboete van de vijfde categorie: hij die een goed verwerft, voorhanden heeft of overdraagt, dan wel een persoonlijk recht op of een zakelijk recht ten aanzien van een goed vestigt of overdraagt, terwijl hij ten tijde van de verwerving of het voorhanden krijgen van het goed dan wel het vestigen van het recht wist dat het een door misdrijf verkregen goed betrof; ... hij die opzettelijk uit winstbejag een door misdrijf verkregen goed voorhanden heeft of overdraagt, dan wel een persoonlijk recht op of zakelijk recht ten aanzien van een door misdrijf verkregen goed overdraagt. ...Met dezelfde straf wordt gestraft hij die opzettelijk uit de opbrengst van enig door misdrijf verkregen goed voordeel trekt.

Misdadigers horen achter tralies. Teun van de Keuken gaf zichzelf aan; Intussen produceerde hij zijn eigen chocoladereep.

5) Fair trade - (1:49)

<http://www.youtube.com/watch?v=PahmgUUu4HU>

This video tells the story of a fourteen-year-old girl, Jenifer Oforiwaa-Kusi from Ghana. She explains how she is able to get an education because her father is a cocoa farmer and member of the Kuapa Kokoo farmers' cooperative. This cooperation has built schools, dug bore hole wells and gives bonuses for the schools.

4) Fair trade - (1:49)

<http://www.youtube.com/watch?v=PahmgUUu4HU>

LESSEN

Deze video vertelt het verhaal van een 14-jarig meisje, Jenifer Oforiwaa-Kusi uit Ghana. Ze legt uit dat ze naar school kan omdat haar vader is een cacaoberoer en lid van de Kuapa Kokoo boeren coöperatie. Deze coöperatie bouwde scholen, boorde putten en gaf bonussen aan de scholen. ‘

Les 4 - ACT

6) Voorbeeld – Voorbeeld van bewustmaking over de ergste vormen van kinderarbeid in West Afrika (7:59)

<http://ca.youtube.com/watch?v=qZy55XsYtlw>

De video toont hoe een groep 9 en 10 jarige leerlingen van Gallions Primary School chocolademakers uitdaagden ivm ethische cacao-productie. Dit voorbeeld laat zien hoe ze het in het VK deden. Ze hoorden over kinderarbeid op de cacao-plantages en voerden een toneelstuk op in het Londens theater.

LESSEN

Les 1 - MENSENHANDEL

Leerdoelen: In les 1 verwerven de leerlingen een basisbegrip over mensenhandel. De leerlingen denken na over het wat, waarom en wie van mensenhandel.

1. Ijsbreker (5 min)

De leerkracht brengt een aantal voorwerpen mee: een potlood, een tas, een kledingstuk, een notitieboekje en voedsel. Toon het eerste voorwerp – voedsel. Vraag de leerlingen om de prijs te raden. Ga verder met de andere voorwerpen.

Introduceer het laatste voorwerp om de prijs te raden: een medeleerling (misschien is het gepaster om een mannelijke vrijwilliger te kiezen in een gemengde school). Vraag hoeveel ze denken dat iemand zou betalen. Bespreek met de hele klas hoe je de prijs van een mens bepaalt. Misschien zijn het de talenten, het werk wat hij aankan, andere kenmerken ... Na de discussie leg je uit dat we geen prijs kunnen plakken op een mens, iedere individu is van onschatbare waarde. Bedank je vrijwilliger en laat hem terug gaan zitten.

2. Mensenhandel: gevalstudies (15 min)

Geef de leerlingen twee gevalstudies van mensenhandel om te bekijken.

De leerkracht kiest de gevalstudies die het meest geschikt zijn in hun land – (zie Leerkracht materialen 1 – mensenhandel gevalstudies).

Bespreek wat er gebeurt in deze gevalstudies.

Vraag – Vraag de leerlingen welke drie dingen deze twee gevalstudies gemeen hebben.

LESSEN

Voor de leerkracht:

Doel van deze oefening:

Leerlingen een eerste begrip geven van mensenhandel. Leerlingen ontdekken zelf de kenmerkende elementen voor mensenhandel.

Drie dingen die deze gevalstudies gemeen hebben (zie punt 3):

1. Misleiding of dwang om weg te gaan
2. Van de ene plaats naar de andere brengen
3. Uitbuiten

Vraag of ze zelf zulke verhalen uit eigen land kennen uit het nieuws.

LESSEN

3. Wat is mensenhandel? (5 min)

Mensenhandel is...

1. Iemand **misleiden of dwingen** om hun huis te verlaten.
2. Mensen **van de ene plaats naar de andere brengen**, binnen de landsgrenzen of van het ene land naar het andere.
3. hen uitbuiten en als slaven gebruiken. Slachtoffers hebben gewoonlijk te maken met herhaald fysiek misbruik, angst, foltering en bedreigingen voor de familie om hun te breken en te maken tot koopwaar. Een persoon kan meermaals gekocht en verkocht worden.

Wie is de mensenhandelaar?

Soms is de mensenhandelaar een vreemde, maar vaak gaat het om familieleden en kennissen die personen misleiden of ouders overtuigen om hun kinderen voor minder dan 20 € mee te geven. Ze verkopen hen dan weer door aan plaatselijke bendeleiders of goed georganiseerde internationale bendes.

Hoe groot is het probleem?

Mensenhandel komt in elk land ter wereld voor, hetzij als:

- bronland, waar slachtoffers vandaan komen
- transit land, waar slachtoffers door komen
- bestemmingsland, waar slachtoffers naartoe komen

Niemand weet hoe groot het probleem echt is. Veel gebeurt in het geheim. Deze schattingen zijn gemaakt op de schaal van het probleem:

- Meer dan 700 000 vrouwen, mannen en kinderen worden elk jaar over grenzen verkocht. Dat is meer dan 1 persoon PER MINUUT, of gelijk aan elke dag vijf JUMBO JETS.
- 2 tot 4 miljoen mannen, vrouwen en kinderen worden elk jaar over grenzen en binnen eigen land verhandeld. Bron: US State Department

In feite kan iedereen verhandeld worden, maar meest mogelijk zijn:

- vrouwen
- die in armoede en/of onstabiele familiesituaties leven

Bijzondere risicogroepen bespreken we verder in les 2 en 3.

LESSEN

4. Video clip (10 min) - OPTIONEEL

Toon de studenten een verhaal van een slachtoffer van seks trafficking. De leerkracht kiest een video die geschikt is voor hun land.

- Oekraïne - US (7:09): <http://ca.youtube.com/watch?v=aqZSr6op8c4&feature=related>
- Nigeria – Italië (2:52): <http://www.youtube.com/watch?v=MzSvJM5BDhY>
- Nigeria – Denemarken (10:09): <http://vodpod.com/watch/611511-trapped-sex-trafficking-nigeriadenmark-documentary>
- Rusland (3:48): <http://www.youtube.com/watch?v=VJyYEQbDIEo&NR=1>
- Argentinië (2:41): <http://ca.youtube.com/watch?v=4w6cvjh7lol&feature=related>
- India (3:58): <http://vodpod.com/watch/574480-the-day-my-god-died>
- Nepal - India (13:12): <http://ca.youtube.com/watch?v=YgYDJorzMYs&feature=channel>

Vraag leerlingen om reacties.

5. Mensenhandel vs. mensensmokkel (10min) - OPTIONEEL

Mensensmokkel verhaal

Lees het verhaal over mensensmokkel (zie leerkracht materialen 2 – mensensmokkel) en laat de studenten het verschil ontdekken tussen mensenhandel en mensensmokkel.

Vraag – Als je dit verhaal vergelijkt met de gevalstudies uit leerkracht materialen 1 over mensenhandel, welk verschil is er dan tussen mensenhandel en mensensmokkel?

LESSEN

Voor de leerkracht:

Doel van deze oefening:

Door de verhalen van mensenhandel en mensensmokkel te vergelijken ontdekt de leerling dat smokkel niet het zelfde is als handel.

In dit verhaal is er maar een element van mensenhandel aanwezig, nl. het brengen van een persoon van de ene plaats naar de andere. Bij mensensmokkel is er een overeenkomst, niet noodzakelijk misleiding en bij aankomst zijn mensen vrij.

Mensenhandelaars, misleiden of dwingen hun slachtoffer waanneer ze hen naar een andere plaats brengen om hen uit te buiten en tot slaaf te maken (zie leerkrachten materialen 1 – mensenhandel gevalstudies)

6. Waarom worden mensen verkocht? (5 min)

Discussie – Vraag de leerlingen waarom mensenhandel gebeurt. Wat maakt iemand kwetsbaar?

De belangrijkste oorzaken waarom iemand verhandeld wordt¹:

- arm zijn en zijn dat mensen rijker zijn op andere plaatsen (Vergelijkende armoede)
- Oneerlijke behandeling van vrouwen en kinderen (Discriminatie op basis van geslacht)
- Slecht behandelen van migranten- of minderheidsgroepen in bronlanden en niet luisteren naar hun problemen – de Roma gemeenschap is een voorbeeld van een gemarginaliseerde groep in bronlanden. Door hun marginalisering zijn ze kwetsbaar om verhandeld te worden. (Marginalisatie van migranten/ minderheidsgroepen in bronlanden)
- Mensen hebben geen toegang tot onderwijs/werk. Daarom vertrouwen ze een mensenhandelaar die werk/onderwijs op een andere plaats belooft. (Gebrek aan toegang tot onderwijs/jobs)

¹ Voor de eerste twee belangrijke grondoorzaken van mensenhandel, vergelijkende armoede en discriminatie op basis van geslacht zijn er 'Denk er over- bijlagen' beschikbaar (Denk er over – Vergelijkende armoede en Denk er over – Vrouwen eerlijk behandelen)

LESSEN

- Natuurrampen en oorlogen – Kinderen blijven achter zonder ouders of in de chaos van de samenleving, kwetsbaar, zonder bescherming.
- Kosten drukken door niet genoeg te betalen, mensenhandelaars leveren arbeiders die weinig kosten. (Vraag naar goedkope arbeid).
- Globalisatie – Bedrijven kopen van leveranciers uit de hele wereld en gaan niet na wat er precies gebeurt op de fabrieken en boerderijen waar zij van kopen.

7. Rollenspel (20 min)

Speel een rollenspel over de oorzaken van mensenhandel. Gebruik de karakterkaarten in Leerkracht materialen 3 – Oorzaken rollenspel en karakterkaarten

Vraag – Stel een mensenhandelaar komt naar jou. Wat zou jou het meest overtuigen om met hem mee te gaan?

Voor de leerkracht:

Doel van deze oefeningen:

Het rollenspel en de vraag hierboven helpen leerlingen om de redenen te ontdekken waarom mensen instemmen om mee te gaan met de mensenhandelaar.

Overtuigende redenen kunnen verschillen per land; bv. mensen in Afrika kunnen overtuigd raken door een werkaanbieding in Europa, mensen in Europa door een aanbod voor een modellencarrière in de VS, ...

LESSEN

Les 2 – Seks trafficking

Leerdoelen:

Na les 2 zullen de leerlingen meer begrip hebben van de samenhang tussen uitbuiting van vrouwen en de houding naar en behandeling van vrouwen in onze samenlevingen. De leerlingen hebben inzicht in mensenhandel in de seksindustrie. De leerlingen zien in dat de vraag naar vrouwen als voorwerpen in relatie staat met de houding en kijk op en de behandeling van vrouwen in onze samenleving.

1. Ijsbreker (10 min)

Het onderstaande verhaal is een typisch verhaal van seks trafficking. De leerkracht leest het verhaal met de klas (deel papieren uit met het verhaal).

Het verhaal van Zofia

“Mijn naam is Zofia en ik ben 24 jaar.

Ik werd verkracht, geslagen, verkocht, gesneden met messen en bedreigd. Ik heb littekens en ben depressief..

Ik kom uit een arme familie en groeide op op het platteland van een Oost-Europees land. Ik ging niet regelmatig naar school en kreeg geen goed onderwijs. Toen ik nog thuis leefde dronk mijn vader nogal veel. Hij sloeg mij en mijn familie

Toen ik 13 was verkocht mijn zus me aan een man die ik niet kende. Hij naam me mee naar Italië per boot. Het was erg gevaarlijk. Ik wist niet waar ik naar toe ging. Bij aankomst in Italië werd ik opnieuw verkocht aan een andere man. Hij bracht me naar een huis en verkrachtte mij. Tot dan was ik een maagd.

Toen realiseerde ik me wat er aan de hand was. Ik begon te wenen en de man sloeg me hard. Buren hoorden mijn geschreeuw en belden de politie. Ze namen me mee en brachten me naar een vrouwenklooster ter bescherming. Na 2 jaar keerde ik terug naar mijn familie. Vier dagen later werd ik opnieuw verkocht. Deze keer door mijn vader.

Hij verkocht me aan een andere man. Nu wist ik wat me te wachten

LESSEN

stond. We gingen opnieuw per boot naar Italië. Daar werd ik 7 maanden gevangengehouden. Ze controleerden mijn eten en ik moest azijn drinken. Uiteindelijk werd ik naar het VK gesmokkeld in een vrachtwagen. Ik verbleef 5 jaar in Londen. Elke dag zag ik 65 tot 70 klanten. Ik verdiende bijna 1000 pond per dag, elke dag moest ik 400 afgeven voor huur, 60 voor een meid en 20% van wat ik verdiend had.

De mannen die me bezochten hadden verschillende nationaliteiten. Ik vroeg hen niet om te helpen. Ik was te bang. Mijn handelaars dreigden me te doden en ze dreigden ook om mijn zus te halen en haar hetzelfde aan te doen. Ik kreeg vaak slaag. Ik heb nog steeds littekens, zeker van mijn gebroken arm. Ik ben meermaals verkracht.

Uiteindelijk ontsnapte ik samen met de andere vrouwen uit mijn huis. We liepen weg met het liefje van de eigenaar en gingen naar de politie

Hoewel ik nu vrij ben, ben ik depressief. Ik zal nooit vergeten wat ze mij aandeden.

Vraag leerlingen naar feedback en hun reacties.

Vraag – Hoe vaak denk je dat deze situatie voorkomt in de wereld?

2. Wat is seks trafficking? (5 min)

Seks trafficking betekent dat mensen (meestal vrouwen en meisjes, maar niet uitsluitend) **misleid** of thuis weggehaald worden en **gedwongen** worden om seks te verkopen. Ze worden seksueel **uitgebuut**.

Seksuele uitbuiting is veruit de meest
geïdentificeerde vorm van mensenhandel

SOURCE: UNODC, 2009

In vergelijking met andere vormen van uitbuiting zijn het vooral vrouwen en meisjes die verkocht worden voor seks:

70% van alle verhandelde vrouwen worden seksueel uitgebuit

BRON: US Department of State, 2004

Deze seksuele uitbuiting gebeurt soms in bordeelzones, soms in

LESSEN

sauna's, massagesalons of gewone huizen.

In vergelijking met mannen, lopen vooral vrouwen en meisjes het risico om in de seks trafficking te belanden:

98% van zij die verhandeld werden voor seksuele uitbuiting zijn

vrouwen en meisjes.

BRON: International Labour Organisation (I.L.O.), 2005

Reis- en uitzendbureaus worden opgericht om meisjes naar hun bestemming te brengen. Sommige meisjes weten dat er een job in de seksindustrie wacht op hen, maar vaak zijn ze voorgelogen over de aard van het werk. In beide gevallen gebeurt het dikwijls dat de beloofde werkomstandigheden of betaal overeenkomsten niet nageleefd worden bij aankomst.

3. Video over seks trafficking (5 min)

Toon de UNODC video: <http://ca.youtube.com/watch?v=mqp7OlzVsAk> (1:00)

Discussie met de leerlingen over hun reacties. Zagen ze onlangs gelijkaardige verhalen in de plaatselijke media? ²

---

² Meer weten over de methodes van mensenhandelaren zie fact sheet 4 – Recruiteringsmethodes

LESSEN

4. De behandeling van vrouwen en meisjes in de maatschappij (15 min)

Activiteit – Vraag studenten om op papier te schrijven hoe zij vrouwen/meisjes in hun samenleving bekijken in vergelijking met mannen/jongens. Welke attitudes of vooronderstellingen bestaan er in de maatschappij over vrouwen, welke rol spelen die op school, op het werk, thuis, ...

Vat hun ideeën samen op het bord.

Optioneel – Als de studenten niet veel inspiratie hebben voor de bovengenoemde activiteit of de discussie hieronder kan de leerkracht dit verhaal gebruiken om hen aan het praten te krijgen.

Lees het onderstaande verhaal. Hoe is dit mogelijk? Laat de leerlingen hierover denken.

Op een dag rijden vader en zoon met de auto. Ze raken betrokken bij een auto-ongeluk. De vader sterft ter plekke en de zoon wordt met spoed naar het ziekenhuis gebracht. In het ziekenhuis kijkt de chirurg naar de jongen en zegt “Ik kan deze jongen niet opereren, hij is mijn zoon”

Denken ze aan de mogelijkheid van een vrouwelijke chirurg, de chirurg is de moeder van de jongen?

Discussie – Hoe zit het met gelijke rechten voor vrouwen?³

Geloof je dat vrouwen en meisjes als gelijken worden gezien in jouw gemeenschap?

Waarom denk je dat niet iedereen gelijk is?

Hoe maakt dit meisjes kwetsbaarder voor mensenhandel?

Waarom zijn vrouwen zo kwetsbaar om verhandeld te worden?

Wanneer onze gemeenschappen geloven dat vrouwen minder waard zijn dan mannen. Wanneer de gemeenschap gelooft dat vrouwen geen recht hebben om te kiezen wat ze doen met hun levens en dat het ok is voor mannen om te overheersen, dan legt dit het fundament voor een vraag naar verhandelde vrouwen en

---

³ Zie ook fact sheet 5 – Mensenrechten

LESSEN

een aanvaarding dat vrouwen verkocht worden.

Wanneer meisjes de toegang tot onderwijs ontzegd wordt en ze enkel onderbetaalde, ongerelde jobs zoals huishouden of poetsen krijgen, dan worden ze kwetsbaarder om misleid of van huis weggenomen te worden om als slaven te werken.

Wanneer vrouwen niet als gelijken worden behandeld dan kunnen ze verkocht worden.

5. Activiteit (15 min)

Activiteit - De leerkracht heeft tijdschriften en kranten verzameld van de voorbije weken. Laat de leerlingen zoeken hoe de media naar vrouwen kijkt.

Bespreek met de leerlingen hoe vrouwen in de media vaak geportretteerd worden als voorwerpen en sekssymbolen en hoe dit een eerste stap is om de verkoop van vrouwen, hun gebruik voor pornografie en gedwongen prostitutie te aanvaarden.

LESSEN

Les 3 (keuze A) – MENSENHANDEL IN DE PRODUCTEN DIE WE KOPEN

Leerdoelen: de leerling weet dat mensenhandel voorkomt in de producten die we dagelijks gebruiken. Door het gebruik van specifieke voorbeelden begrijpt de leerling het verband tussen globalisatie en de vraag naar goedkope arbeid. De leerlingen hebben een beter inzicht in de rol van Fair Trade om de wereldeconomie in evenwicht te brengen.

1. Ijsbreker (10 min)

Stel een reeks voorwerpen ten toon – een reep chocolade, een T-shirt, een gsm, een tapijt.

Vraag de leerlingen om naar deze voorwerpen te kijken en na te denken over het verband tussen deze voorwerpen en mensenhandel

Vraag waar deze voorwerpen vandaan komen.

Activiteit – Vraag de leerlingen om eens te kijken naar de verhalen uit leerkrachtmaterialen 4 – Mensenhandel in de producten die we kopen

Discussie – Vraag de leerlingen feedback. Wat voelen ze bij deze verhalen? Verandert dit hun koopgedrag?

2. Globalisatie (10 min)

Vraag – Laat de leerlingen uitleggen wat hun idee van globalisatie is.

Globalisatie is het proces waarbij dingen die eerst plaatselijk of nationaal gebeurden nu wereldwijd gedaan kunnen worden. Bijvoorbeeld, als er 100 jaar geleden schoenen gemaakt werden, kwam het leer van dieren uit de buurt, ze werden plaatselijk genaaid en verkocht. Later kon het zijn dat dieren van ergens anders zorgden voor het leer, het naaien gebeurde in een stad en de schoenen werden weer ergens anders verkocht, of zelfs geëxporteerd.

Nu, kan elk onderdeel van het proces om het even waar plaatsvinden. De dieren zijn in een deel van de wereld, de materialen worden ergens anders naar verscheept om gesneden, genaaid en gelijmd te worden.

LESSEN

De zool wordt in een land samengesteld, de hiel ergens anders en de tong in een derde land. Uiteindelijk worden de schoenen verdeeld over heel de wereld en op de markt gebracht door weer een ander bedrijf.

De schoen (of ander product) wordt gemaakt waar arbeid het goedkoopst is. Transport en communicatie zijn vandaag goedkoop genoeg om dit mogelijk te maken.

Dit kan een goede zaak zijn voor ontwikkelingslanden en internationale handel is belangrijk voor de toename van welvaart. Het maakt het wel moeilijk voor de koper van het product om te weten of alle fabrieken en boerderijen waar het product gemaakt wordt of ingrediënten verbouwd worden geen gebruik maken van verhandelde personen of andere vormen van uitbuiting in de productie van deze producten.

Video – Toon leerlingen de MTV video “All I Need” (3:48) van Radiohead (<http://ca.youtube.com/watch?v=cdrCalO5BDs>).

Vraag hen wat ze hiervan vinden.

3. Video over mensenhandel in de cacao (5 min)

Video – toon de Tony’s Chocolonely video (<http://www.youtube.com/watch?v=3X3saJUs8f4>) (3:27)

Vraag of de leerlingen weten wat er hier aan de hand is.

4. Feiten over chocolade (5 min)

Kijk naar fact sheet 6 – Feiten over chocolade⁴ en probeer de vragen te beantwoorden.

Vragen:

1. Hoe groot is het percentage cacao uit Ivoorkust dat gebruikt wordt voor onze chocolade?

Meer dan 35%

2. Hoe veel kinderen zijn naar schatting verhandeld om te werken op de cacaoplantages in Ivoorkust?

Duizenden kinderen

3. Wat was het resultaat van het Harkin-Engel protocol in 2001?

⁴ Bij dit fact sheet hoort ook Leerkracht materialen 6 – Feiten over chocolade.

LESSEN

3. Wat was het resultaat van het Harkin-Engel protocol in 2001?

De deadlines van 2005 en 2008 voor een vrijwillig engagement van de cacaoindustrie om certificering te introduceren werden niet gehaald. Deze certificering moest aantonen dat de cacao bonen en hun afgeleide producten verbouwd en geproduceerd werden zonder de ergste vormen van kinderarbeid. Deze datums zijn verstreken en slechts een klein aantal van de cacao plantages in Ivoorkust en Ghana zijn gecertificeerd. Nog steeds weten we niet zeker dat er geen slaven gebruikt werden om onze chocolade te maken.

4. Wat kan je doen om mensenhandel in de cacao een halt toe te roepen?

Koop fair trade chocolade in plaats van gewone chocolade.

5. Fair trade (10 min)

Fair trade is een systeem waarbij boeren of producenten een eerlijke prijs krijgen. Ze moeten wel garanderen dat ze voldoen aan hoge ethische normen en geen gebruik maken van uitbuiting of mensenhandel.

Fair trade is gebouwd op vier basis principes.

1. Betaal de producenten een eerlijke en redelijke prijs die minstens de productiekosten en leefkosten dekken
2. Betaal extra geld dat boeren gebruiken voor scholen, wegen of andere behoeften voor de gemeenschap.
3. Verzeker dat boeren vroeg betaald worden zodat ze hun eigen rekeningen op tijd kunnen betalen.
4. Kopers sluiten een akkoord met de boeren om lang samen te werken (lange termijn contracten)

In ruil voor deze voordelen moeten worden de boerderijen gecertificeerd en gecontroleerd door onafhankelijke personen om aan te tonen dat ze noch het milieu of arbeiders uitbuiten.

Toon fair trade video - <http://www.youtube.com/watch?v=PAhmgUUu4HU> (1:49)

LESSEN

Discussie – Wat zijn de voordelen van fair trade? Wat zijn de nadelen?

Nadelen kunnen zijn:

- Fair trade verstoort de markt, houdt de prijs hoog.
- Hoge prijzen betalen en lange termijn contracten geven kan onconcurrentievermogen van boeren belonen en hen verhinderen om te investeren in nieuwe technieken voor hun productie.
- Fair trade prijzen zijn hoog en de boeren krijgen maar een klein deel van het geld.

Antwoorden:

- Fair trade herstelt de onevenwichtige markt: De markt is al verstoord. Het is geen open vrije markt. De macht ligt bij de exporterende bedrijven, vaak multinationals. Daardoor blijft de prijs voor de boer laag.
- Fair trade maakt het voor de boer mogelijk om te investeren: Lange termijn contracten geven boeren juist de kans om op voorhand te plannen want ze weten dat ze een vaste inkomstenstroom hebben
- De boer krijgt een gegarandeerde minimum prijs: Hoewel niet de volledige prijs van fair trade naar de boer gaat, is het noodzakelijk dat een deel naar het certificeringproces gaat om te verzekeren dat de boerderijen een hoge ethische normen blijven hanteren.

6. Activiteit (5 min)

De leerkracht verzamelt fair trade chocoladewikkels en bespreekt de naam en het voorkomen met de hele klas.

Vraag de leerlingen voor welke groep (doelgroep) zij een fair trade chocoladereep zouden ontwerpen als zij het waren die instonden voor de verkoop.

Huis werk:

Bedenk een naam voor je eigen fair trade chocolade reep en ontwerp een wikkel. Hoe zou je het verkopen? (Je kan een posteradvertentie maken voor je reep). Presenteer jouw reep voor de klas.

LESSEN

Les 3 (optie B) – MENSENHANDEL OP DE ARBEIDSMARKT

Leerdoelen: De leerling is bewust van de mogelijke gevaren om verhandeld te worden voor de (inter)nationale arbeidsmarkt. De leerlingen leren over vermoedelijk verdachte omstandigheden en over verschillende fases waarin het slachtoffer zich kan bevinden. Deze kennis zal een belangrijk preventief instrument zijn wanneer de leerling een situatie van mensenhandel tegenkomt in zijn/haar eigen werk carrière.

1. Ijsbreker (5 min)

Vraag de klas of zij gedacht hebben aan werk in een andere stad of in het buitenland na het afstuderen.

Voor hen die er over dachten, vraag naar de bestemming waarvan ze dromen en wat ze willen doen.

Vraag ook of ze vrienden of kennissen hebben die in een andere stad of ander land zijn gaan werken. Wat was hun verhaal?

Video (2:13) - Top Jobs abroad:

<http://www.youtube.com/watch?v=xSVmew5IUNY>

Toon en bespreek de video – de mensen waren overtuigd dat ze een goede job in het buitenland gingen krijgen, maar ze kwamen achter een prostitutieraam terecht.

2. Gevalstudie (10 min)

De leerkracht kiest een van de gevalstudies uit leerkrachtmaterialen 5 – Mensenhandel op de arbeidsmarkt – Gevalstudies, print het uit en deelt het uit aan elke leerling.

Vraag – Vraag de klas om na te denken over het verhaal en zaken aan te wijzen waardoor de vrouw zich minder kwetsbaar had kunnen maken.

LESSEN

3. Hoe herken je het gevaar om verhandeld te worden? (15 min)

Fact sheet 7 – Hoe herken je het gevaar om verhandeld te worden is een voorbeeld van dingen die regeringen en organisaties aanbevelen om op te letten voor mensenhandel. Bespreek beide delen van de bijlage met de klas.

Zelfs als zou je al deze dingen doen, toch kan je nog steeds slachtoffer worden, maar de kansen zijn verkleind.

4. Cartoon (10 min)

Kijk naar de volgende cartoons over kinderen die verkocht worden. Ze moeten werken als slaven op cacaoplantages. De andere cartoon gaat over gedwongen prostitutie. Bespreek met de klas wat er in elke cartoon gebeurt.

LESSEN

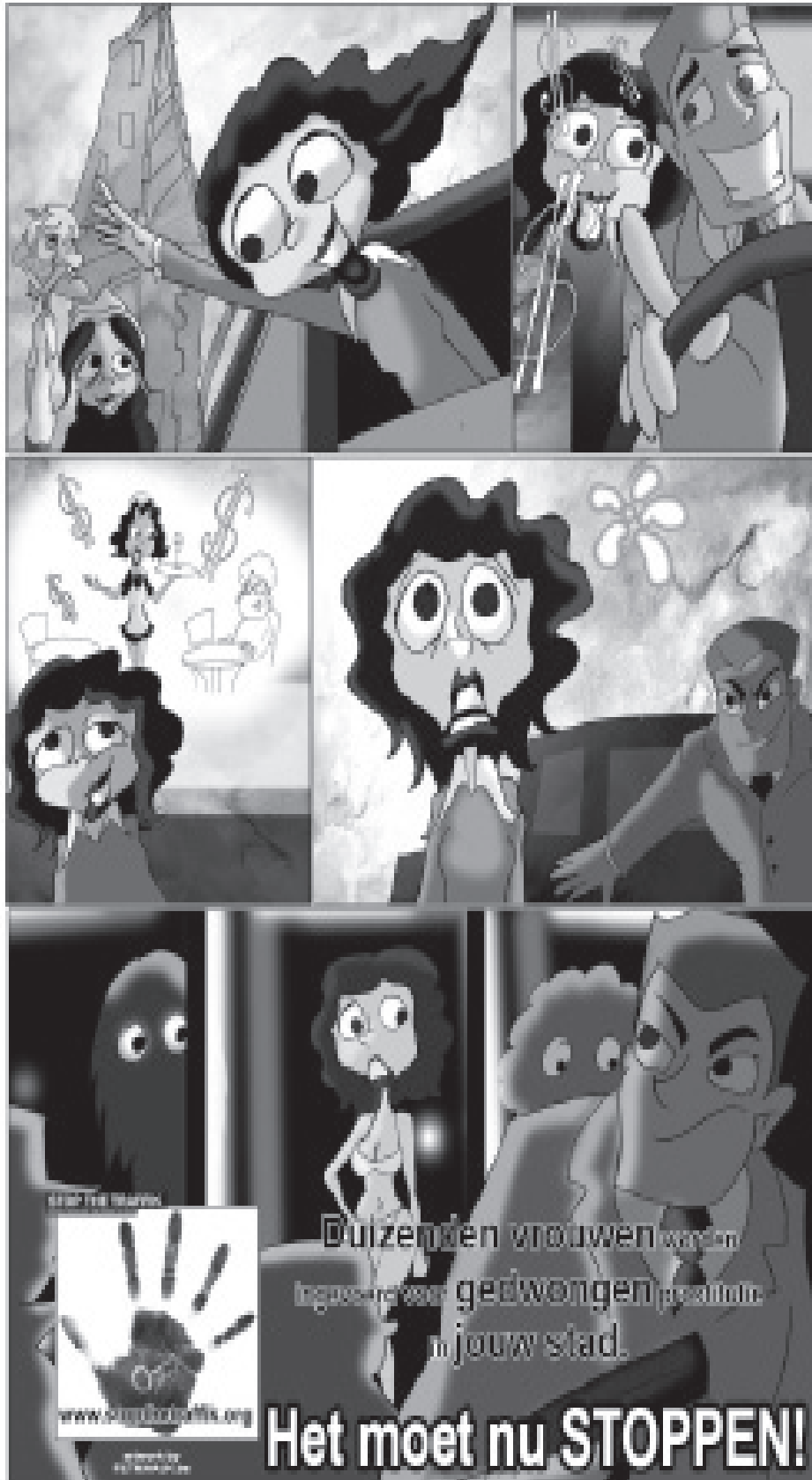

Duizenden kinderen worden verhandeld.
zij plukken cacao in Ivoorkust
om jouw chocolade te maken.

Het moet NU STOPPEN!

**START
FREEDOM**

LESSEN

LESSEN

Activiteit – Laat de leerlingen zelf een scenario schrijven van mensenhandel.

Denk aan een situatie van mensenhandel en vul de onderstaande tekstvakken met 5 mogelijke fases waarin een slachtoffer zich kan bevinden.

LESSEN

Voor de leerkracht:

Doel van de oefening:

Laat de leerlingen nadenken over de verschillende fases waar een slachtoffer zich in kan bevinden.

Huiswerk (optioneel) –

Vraag de leerlingen naar aanleiding van de schrijfoefening en de cartoonvoorbeelden om zelf een cartoon te tekenen gebaseerd op het scenario dat ze zelf geschreven hebben.

6. Onderzoek een jobaanbieding (5 min) - OPTIONAL

Voor deze oefening kan de leerkracht de overeenkomstige powerpoint dia gebruiken. Maak gebruik van Fact sheet 8 – Doe de test om de verschillende vakjes in te vullen die staan voor elke beslissing die gemaakt kan worden om te kijken of een jobaanbieding in het buitenland te vertrouwen is.

LESSEN

Les 4 – ACT

Leerdoelen: In dit gedeelte van de lessen engageren we de leerlingen om alles wat ze geleerd hebben over mensenhandel bij te integreren.

De leerlingen worden gemachtigd om verandering te brengen in hun eigen omgeving, in hun school en gemeenschap. De leerlingen leren dat hun stem telt en bekijken wat zij kunnen doen in de strijd tegen mensenhandel.

Door het uitvoeren van een bewustmakend theaterstuk over mensenhandel leggen leerlingen de link met hun eigen gemeenschap en op die manier zijn ze deel van de wereldwijde beweging tegen mensenhandel.

Wat kan ik doen?

A. Vertel er over op school

Leerlingen steken een dramastuk over mensenhandel in elkaar. Zo maken ze zich het educatieve materiaal eigen en delen ze de actief en creatief de informatie met hun medeleerlingen.

Het drama¹

Leerlingen overleggen samen welk aspect van mensenhandel ze willen opvoeren.

Het stuk kan waarschuwen voor de gevaren van mensenhandel², leerlingen kunnen een waar gebeurd verhaal uitwerken. Ze kunnen onderzoek doen naar mensenhandel in hun eigen regio om hun focus vast te bepalen.

Zorg er voor dat het niet te lang duurt (maximum 15 minuten) en dat de inhoud duidelijk is voor het publiek (ga er van uit dat het publiek niet weet wat mensenhandel is)

De leerlingen kunnen het stuk aankondigen via posters op school (mededelingenbord), flyers, uitnodiging in de schoolkrant, ...

---

¹ Indien u uw eigen stuk wil schrijven en opvoeren hou dan rekening met 4 lesuren om genoeg te kunnen voorbereiden. Voor inspiratie kan de klas een kijkje nemen op: <http://talkingdonkey.co.uk/node/33>

² Zeker interessant in bron- en transitlanden

LESSEN

B. Vertel het in de buurt

Na de actie op school, kunnen de leerlingen het stuk ook in de buurt opvoeren. Het stuk kan verlengd worden van 15 naar 30 minuten.

De leerlingen kunnen het stuk opvoeren in het plaatselijke culturele centra, theater of een andere plaats waar gewoonlijk evenementen plaatsvinden.

Maak reclame door het evenement aan te kondigen. Nodig de buurt uit via posters, aankondigingen in de plaatselijke pers. Stuur uitnodigingen naar ouders, grootouders, politiediensten, journalisten en pers, enz. ...

Video

Het stuk kan gefilmd worden en op You Tube geplaatst worden. Zo wordt de strijd tegen mensenhandel nog beter gezien!

Voorbeeld – Als voorbeeld van wat te doen en hoe het verhaal op school en in de buurt te vertellen kan de leerkracht de video tonen van een school in het VK die een stuk opvoerde rond de situatie van duizenden kindslaven aan het werk op de cacaoplantages in West Afrika.¹

<http://ca.youtube.com/watch?v=qZy55XsYtlw> (7:59)

C. Carrière advies dag – bron landen, laatstejaars studenten

De carrière adviesdag is een activiteit voor laatstejaarsstudenten uit bronlanden.

Het doel van deze dag is om deze studenten te informeren en te adviseren over werkaanbiedingen in binnen- en buitenland. Mensenhandelaars rekruteren hun slachtoffers vaak uit die landen en plaatsen waar leerlingen weinig mogelijkheden hebben tot tewerkstelling. Ze weten hoe ze de migratiedromen van de leerlingen kunnen uitbuiten.

---

¹ Deze video behandelt de ergste vormen van kinderarbeid en niet kinderhandel. Marc werd niet verhandeld naar Ivoorkust, maar moest wel werken als slaaf op de cacaoplantage.

LESSEN

Daarom zouden deze leerlingen informatie moeten krijgen over veilige en legale migratie.

Hoe?

- De leerkracht moet uitzoeken welke leerlingen wensen te migreren en naar waar.
- Nodig personeel van de ambassades van de landen die in aanmerking komen en vertegenwoordigers van het IOM (Internationale Organisatie voor Migratie) uit.
- Laat hen uitleggen wat de wettelijke en veilige manieren zijn voor leerlingen om te migreren naar een ander(e) stad/land.

Leerlingen en groepen die meer willen doen, bekijk de Stop the Traffik website:

www.stopthetraffik.be